ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

สาปิ อิตฺถี รงฺคมชฺเฌ โอตริตฺวา นจฺจคีตํ ทสฺเสตุ์ อารภิ ตสฺสา สรีรลีพฺหาย ทสฺสนตฺถํ สตฺตาหํ อปฺปาหารตาย ตัทิวสัง นจฺจคีตัง ทสฺสยมานาย อนฺโตกุจฺฉิยฺ สตฺถกวาตา สมุฏฺฐาย หทยมังสัง กนฺติตฺวา อคมังสุ ฯ สา ตัขณญฺเญว มุเขน เจว อกฺขีหิ จ วิวเฏหิ กาลมกาสิ ฯ สนฺตติมหามตฺโต อุปฺปาเรถ นนฺติ วตฺวา นิรุทฺธา สามีติ วุตฺตมตฺเตเยว พลวโสเกน อภิภูโต ฯ ตัขณญฺเญวสฺส สตฺตาหัง ปีตสุรา ตตฺตกปาเล อุทกพินฺทุ วิย ปริกฺขยัง อคมาสิ ฯ โส น เม อิมัง โสกัง อญฺโญ นิพฺพาเปตุ์ สกฺขิสฺสติ อญฺญตฺร ตถาคเตนาติ พลกายปริวุโต สายณฺหสมเย สตฺถุ สนฺติกัง คนฺตฺวา วนฺทิตฺวา เอวมาห ภนฺเต เอวรูโป เม โสโก อุปฺปนฺโน ตัง เม ตุมฺเห นิพฺพาเปตุ์ สกฺขิสฺสถาติ อาคโตมฺหิ ปฏิสรณัง เม โหถาติ ฯ อถ สตฺถา โสกัง นิพฺพาเปตุ์ สมตฺถสฺเสว สนฺติกัง อาคโตสิ อิมิสฺสา หิ อิตฺถิยา อิมินา ว การเณน มตกาเล ตว โรทนฺตสฺส ปคฺฆริตอสฺสูนิ จตุนฺนัง มหาสมุทฺทานัง อุทกโต อติเรกตรานีติ วตฺวา อิมัง คาถมาห

ยัง ปุพฺเพ ตัง วิโสเสหิ ปจฺฉา เต มาหุ กิญฺจนัง
มชฺเฌ เจ โน คเหสฺสสิ อุปสนฺโต จริสฺสสีติ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๓
สัมพันธ์ไทย

สา วิเสสน ของ อิตฺถี ฯ สยกตฺตา ใน อารภิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ปี ศัพท์ อเปกฺขตฺถ เข้ากับ สา รงฺคมชฺเฌ อาธาร ใน โอตริตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อารภิ นจฺจคีตํ อวุตฺตกมฺม ใน ทสฺเสตุ ฯ ตุมตฺถสมฺปทาน ใน อารภิ,

สตฺถกวาตา สยกตฺตา ใน อคมํสุ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตสฺสา วิเสสน ของ อิตฺถิยา ฯ อนาทร ใน ทสฺสยมานาย ฯ อนาทรกิริยา สรีรลีพฺหาย ฉฏฺฐีกมฺม ใน ทสฺสนตฺถํ ฯ สมฺปทาน ใน อปฺปาหาร- สตฺตาหํ อจฺจนฺตสโยค ใน อปฺปาหาร- อปฺปาหารตาย ตติยาวิเสสน ใน ทสฺสยมานาย[๑] ตทหิวสํ กาลสตฺตมี ใน ทสฺสยมานาย นจฺจคีตํ อวุตฺตกมฺม ใน ทสฺสยมานาย อนฺโตกุจฺฉิยํ พฺยาปิกาธาร ใน สมุฏฺฐาย ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน กนฺติตฺวา หทยมํสํ อวุตฺตกมฺม ใน กนฺติตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา (หรือ สมานกาลกิริยา) ใน อคมํสุ ฯ

สา วิเสสน ของ อิตฺถี ฯ สยกตฺตา ใน อกาสิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตทหุ กาลสตฺตมี ใน อกาสิ เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ ตทหุ มุเขน ก็ดี อกฺขีหิ ก็ดี อิตฺถมฺภูต ใน อิตฺถี[๒] จ สองศัพท์ ปทสมุจฺจยตฺถ เข้ากับ มุเขน และ อกฺขีหิ เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ จ ศัพท์หน้า วิวเฏหิ วิเสสน ของ มุเขน และ อกฺขีหิ[๓] กาลํ อวุตฺตกมฺม ใน อกาสิ ฯ

สนฺตมิหามตฺโต วุตฺตกมฺม ใน อภิภูโต พลวโสเกน อนภิหิตกตฺตา ใน อภิภูโต ฯ กิตบท กมฺมวาจก "ตุมฺเห สยกตฺตา ใน อุปธาเรถ ฯ

---

[๑] อาจารย์บางท่านสัมพันธ์ว่า "อปฺปาหารตาย เหตุ ใน อคมํสุ"

[๒] สัมพันธ์ว่า "มุเขน ก็ดี อกฺขีหิ ก็ดี อิตฺถมฺภูต ใน อกาสิ" ก็ได้

[๓] อาจารย์บางท่าน เติม "วิวเฏน" มาเป็นบทขยาย "มุเขน" ต่างหาก โดยสัมพันธ์ได้ว่า " .... วิวเฏน วิเสสน ของ มุเขน .... จ สองศัพท์ ปทสมุจฺจยตฺถ เข้ากับ วิวเฏน มุเขน และ วิวเฏหิ อกฺขีหิ ..... วิวเฏหิ วิเสสน ของ อกฺขีหิ ...."

อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก นำ วิเสสน ของ อิตฺถึ ฯ อวฺตฺตกมฺม ใน อุปธาเรถ อิติ ศัพท์ อาการ ใน วตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อภิภูโต “สามิ อาลปน สา วิเสสน ของ อิตฺถี ฯ สยกตฺตา ใน นิรุทฺธา ฯ กิตบท กตฺตุวาจก อิติ ศัพท์ สรูป ใน วจเน ฯ ลกฺขณ ใน สนฺเต ฯ ลกฺขณกิริยา วฺตฺตมตฺเต วิกติกตฺตา ใน สนฺเต เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ วฺตฺตมตฺเต ฯ

ปีตสุรา สยกตฺตา ใน อคมาสิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตำขณำ กาลสตฺตมี ใน อคมาสิ เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ ตำขณำ อสฺส วิเสสน ของ สนฺตติมหามตฺตสฺส ฯ ฉฏฺฐีอนภิหิตกตฺตา ใน ปีต- สตฺตาหำ อจฺจนฺตสำโยค ใน ปีต- ตตฺตกปาเล อุปสิเลสิกาธาร ใน ปริกฺขยำ[๔] ฯ อวฺตฺตกมฺม ใน คจฺฉมานำ ฯ วิเสสน ของ อุทกพินฺทุ ฯ อุปมาลิงฺคตฺถ วิย ศัพท์ อุปมาโชตก เข้ากับ ตตฺตกปาเล ปริกฺขยำ คจฺฉมานำ อุทกพินฺทุ ปริกฺขยำ อวฺตฺตกมฺม ใน อคมาสิ ฯ

โส วิเสสน ของ สนฺตติมหามตฺโต ฯ สยกตฺตา ใน อาห ฯ อาขฺยาต บท กตฺตุวาจก “ปุคฺคโล สยกตฺตา ใน สกฺขิสฺสติ น ศัพท์ ปฏิเสธ ใน สกฺขิสฺสติ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก เม ภาวาทิสมฺพนฺธ ใน โสกำ อิมำ วิเสสน ของ โสกำ ฯ การิตกมฺม ใน นิพฺพาเปตุำ อญฺโญ วิเสสน ของ ปุคฺคโล นิพฺพาเปตุำ ตุมตฺถสมฺปทาน ใน สกฺขิสฺสติ อญฺญตฺร วิเสสน ของ อญฺโญ ปุคฺคโล[๕] ตถาคเตน ตติยาอปาทาน ใน อญฺญตฺร อิติ ศัพท์ อาการ ใน จินฺเตตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน คนฺตฺวา พลกายปริวุโต วิเสสน ของ สนฺตติมหามตฺโต สายณฺหสมเย กาลสตฺตมี ใน คนฺตฺวา สตฺถุ สามีสมฺพนฺธ ใน สนฺติกำ ฯ สมฺปาปุณิยกมฺม ใน คนฺตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน วนฺทิตฺวา ฯ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อาห เอวำ กิริยาวิเสสน ใน อาห “ภนฺเต อาลปน เอวรูโป วิเสสน ของ โสโก ฯ สยกตฺตา ใน อุปฺปนฺโน ฯ กิตบท กตฺตุวาจก เม สมฺปทาน ใน อุปฺปนฺโน, อหำ สยกตฺตา ใน อมฺหิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตุมฺเห สยกตฺตา ใน สกฺขิสฺสถ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ตำ วิเสสน ของ โสกำ ฯ การิตกมฺม ใน นิพฺพาเปตุำ เม ภาวาทิสมฺพนฺธ ใน โสกำ

---

[๔] สัมพันธ์ว่า “ตตฺตกปาเล อุปสิเลสิกาธาร ใน อุทกพินฺทุ” ก็ได้

[๕] สัมพันธ์ว่า “อญฺญตฺร กิริยาวิเสสน ใน สกฺขิสฺสติ” ก็ได้

นิพฺพาเปตุ์ ตุมตฺถสมฺปทาน ใน สกฺขิสฺสถ อิติ ศัพท์ สรูป ใน อาสาย (หรือ จินฺตเนน) ๆ กรณ ใน อาคโต ๆ วิกติกตฺตา ใน อมฺหิ, ตุมฺเห สยกตฺตา ใน โหถ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ปฏิสรณ์ วิกติกตฺตา ใน โหถ เม สามีสมฺพนฺธ ใน ปฏิสรณ์ อิติ ศัพท์ สรูป ใน เอวๆ

อถ กาลสตฺตมี ใน อาห สตฺถา สยกตฺตา ใน อาห ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก "ตฺวๆ สยกตฺตา ใน อสิ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก โสกๆ การิตกมฺม ใน นิพฺพาเปตุ์ ๆ ตุมตฺถสมฺปทาน ใน สมตฺถสฺส ๆ วิเสสน ของ ปุคฺคลสฺส ๆ สามีสมฺพนฺธ ใน สนฺติกๆ เอว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ สมตฺถสฺส สนฺติกๆ สมฺปาปุณิยกมฺม ใน อาคโต ๆ วิกติกตฺตา ใน อสิ, หิ ศัพท์ ทฬฺหีกรณโชตก ปคฺฆริตอสฺสูนิ สยกตฺตา ใน โหนฺติ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก อิมิสฺสา วิเสสน ของ อิตฺถิยา ๆ สามีสมฺพนฺธ ใน มตกาเล อิมินา วิเสสน ของ การเณน ว ศัพท์ อวธารณ เข้ากับ อิมินา การเณน กรณ ใน มต- มตกาเล กาลสตฺตมี ใน โรทนฺตสฺส ตว สามีสมฺพนฺธ[๖] ใน ปคฺฆริตอสฺสูนิ โรทนฺตสฺส วิเสสน ของ ตว จตุนฺนๆ วิเสสน ของ มหาสมุทฺทานๆ สามีสมฺพนฺธ ใน อุทกโต ๆ อปาทาน ใน อติเรกตรานิ ๆ วิกติกตฺตา ใน โหนฺติ อิติ ศัพท์ อาการ ใน วตฺวา ๆ ปุพฺพกาลกิริยา ใน อาห อิมๆ วิเสสน ของ คาถๆ อวุตฺตกมฺม ใน อาห

> ยๆ วิเสสน ของ กิญฺจนๆ สยกตฺตา ใน อโหสิ ๆ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ปุพฺเพ กาลสตฺตมี ใน กิญฺจน[๗], ตฺวๆ เหตุกตฺตา ใน วิโสเสหิ ตๆ วิเสสน ของ กิญฺจนๆ การิตกมฺม ใน วิโสเสหิ ๆ อาขฺยาตบท เหตุกตฺตุวาจก, กิญฺจนๆ สยกตฺตา ใน อหุ มา ศัพท์ ปฏิเสธ ใน อหุ ๆ

---

[๖] สัมพันธ์ว่า "ตว อนาทร ใน โรทนฺตสฺส ๆ อนาทรกิริยา" ก็ได้

[๗] สัมพันธ์ว่า "ปุพฺเพ กาลสตฺตมี ใน อโหสิ" ก็ได้

อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก ปจฺจุ กาลสตฺตมี ใน กิญฺจนฺ[๙] เต สมฺปทาน ใน อหุ,

เจ ศัพท์ ปริกปฺปตฺถ ตฺวํ สยกตฺตา ใน คเหสฺสสิ โน ศัพท์ ปฏิเสธ ใน คเหสฺสสิฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก มชฺเฌ ภินฺนาธาร ใน กิญฺจนฺ ฯ อวุตฺตกมฺม ใน คเหสฺสสิ, ตฺวํ สยกตฺตา ใน จริสฺสสิ ฯ อาขฺยาตบท กตฺตุวาจก อุปสนฺโต วิเสสน ของ ตฺวํ[๑๐] อิติ ศัพท์ สรูป ใน อิมํ คาถํ ฯ

พระราชวิสุทธิเวที มโนกโร สนามหลวงแผนกบาลี

วัดปากน้ำ

สัมพันธ์ ตรวจแก้.

---

[๙] สัมพันธ์ว่า "ปจฺจุ กาลสตฺตมี ใน อหุ" ก็ได้

[๑๐] อาจารย์บางท่านสัมพันธ์ว่า "อุปสนฺโต วิกติกตฺตา ใน หุตฺวา ฯ สมานกาลกิริยา ใน จริสฺสสิ"